

'SONDERKOMMANDO'

benzine uitgestort werden. Waren de vuren tot ontwikkeling gekomen, dan werden er omstreeks duizend lijken op geworpen. De kuilen waren dan tot de rand toe vol. Zij lagen dicht bij een ravijn. Naar dat ravijn was een greppel gegraven; hij diende voor het afvloeien van het gesmolten vet.

Als vernietigingskamp is Birkenau nimmer zo furieus actief geweest als in die gruwelijke zomer van '44.

In die tijd was het *Sonderkommando* der gevangenen uitgebreid; het bestond van midden mei af uit ca. vierhonderdvijftig Hongaarse Joden, ca. tweehonderd Poolse, honderdtachtig Griekse, vijf Duitse, drie Slowaakse en één Nederlandse Jood, alsmede uit vijf Poolse politieke gevangenen en negentien Russische krijgsgevangenen. Als *Kapo* trad een Duitse politieke gevangene op. Vermelding verdient dat in juli '44 door ruim vierhonderd Joden van Korfoe collectief geweigerd werd, tot het *Sonderkommando* toe te treden – zij werden onmiddellijk vergast. Over de opstand van het *Sonderkommando* die zich in oktober '44 voordeed, zullen wij, gelijk reeds eerder vermeld, in deel 10 schrijven.

★

Zijn wij met onze beschrijving van het *SS-Sonderkommando* en van het *Sonderkommando* der gevangenen afgedwaald van ons eigenlijke onderwerp: het lot van de tienduizenden die uit ons land naar Auschwitz gedeporteerd werden? Toch niet: wanneer wij ons nu tot de bijna negentienduizend gedeporteerden wenden die als gevangenen in Auschwitz-Birkenau ingeschreven werden (twaalfduizend uit de eerste groep transporten, ruim zesduizend-zeshonderd uit de tweede), dan moet bij het weergeven van hun ervaringen de dreigende dood in de gaskamer centraal staan. Al die ingeschrevenen *wisten* na enige tijd dat er gaskamers waren en sommigen hunner *wisten* bovendien dat er een *Sonderkommando* van gevangenen werkzaam was. Op de betekenis van dat weten komen wij nog terug.

Wij hebben alle overige aspecten van Auschwitz-Birkenau tot dusver

Hij werd zelf in de vlammen geworpen. In een Israëlich blad (*Ma' ariv*, 9 november '73) is alleen zijn bijnaam aangegeven: 'Jopie-hei'. Deze was in werkelijkheid 'Jippie-jee', want hij ontleende die bijnaam, aldus de in het Israëliche blad geïnterviewde oud-gevangene, 'aan het lied dat hij vanuit Nederland had meegebracht en waarvan wij alleen het refrein mee konden zingen'; dat lied was kennelijk het in die tijd bekende 'Ouwe taaië, jippie, jippie-jee'.